

INTERNE MEMO

Bestemd voor : De gemeenteraad
Van : J. Klaasse
Betreft : Financiële ontwikkelingen specialistisch jeugdhulp Diemen
Datum : 15-5-2020

Geachte leden van de gemeenteraad,

Sinds de invoering van het regionale jeugdhulpstelsel per 2018 bent u met regelmaat op de hoogte gehouden aangaande de financiële ontwikkelingen rondom specialistische jeugdhulp. In deze brief geven wij u een stand van zaken over de financiële situatie in Diemen en de maatregelen die zijn genomen om de kosten in de jeugdhulp beheersbaar te krijgen.

Achtergrond

In 2015 heeft de gemeente nieuwe taken gekregen binnen het Sociaal Domein, onder andere in de jeugdzorg. De eerste jaren was sprake van een onderbesteding op de verschillende onderdelen. In 2018 is gekozen om te starten met realistisch begroten. De inkomsten van het Rijk zijn losgelaten en de begroting is opgebouwd op basis van de uitgaven die gedaan zijn in het afgesloten jaar. In 2018 zijn voor het eerst overschrijdingen te zien binnen het sociaal domein. De kostenoverschrijding in 2018 binnen de specialistische jeugdzorg is neer gekomen op € 650.000 op een begroting van € 3.925.000. De overschrijding is in 2018 deels opgevangen binnen de budgetten van het sociale domein.

Overschrijdingen in 2019

In onze vorige communicatie over de ontwikkelingen binnen de specialistische jeugdhulp in december 2019 meldden we dat de gemeente Diemen naar verwachting met een overschrijding van € 450.000 te maken zou krijgen. Richting het opmaken van de jaarrekening hebben we in nog sterkere mate dan vorig jaar te maken gekregen met uitgebreide administratieve verrichtingen van zorgaanbieders. Dit heeft ertoe geleid dat met het afronden van de jaarrekening 2019 duidelijk is geworden dat de gemeente Diemen in 2019 te maken heeft gekregen met een overschrijding op het budget voor specialistische jeugdhulp (€4.575.000) van ongeveer € 990.000 en een incidenteel en onvoorzien deel van € 330.000. De oorzaken van de overschrijdingen worden hieronder nader toegelicht.

De overschrijdingen bij de gemeente Diemen en ook andere gemeenten op het terrein van specialistische jeugdhulp zijn voor een deel te verklaren door landelijke ontwikkelingen, namelijk stijgende kosten van de jeugdhulp, een toename van het aantal cliënten, een toename van de complexiteit van de problematiek bij jeugdigen en een toename van het aantal jeugdigen dat voorheen binnen de Wet Langdurige Zorg (WLZ), Wmo of Kinderopvang werd geholpen.

Daarnaast zijn er ontwikkelingen die specifiek gelden voor de gemeente Diemen. Mede als gevolg van de stijging in het aantal jeugdigen in de zorg met 25% en de complexe problematiek is een forse overschrijding van het beschikbare budget te constateren. Ook heeft de gemeente Diemen te maken gekregen met nabetalingen van voorgaande jaren. Zorgaanbieders kunnen tot vijf jaar na afloop van de zorg declareren.

Al met al wordt de overschrijding grotendeels veroorzaakt door:

- Toename ondersteuning door Gecertificeerde Instellingen zoals Jeugdbescherming Amsterdam, het Leger des Heils en de William Schrikker Groep (€ 240.000);
- Invoering Specialistische hulp in het speciaal onderwijs (SJSO) (€ 300.000);
- Stijging complexe zorgkosten (€ 450.000);
- Circa € 330.000 van de overschrijding heeft betrekking op verrekeningen uit voorgaande jaren (2016-2018) en is incidenteel. Dit deel was niet te voorzien omdat de aanbieders immers tot 5 jaar na afloop kunnen declareren.

Beheersmaatregelen

Tevens zijn ook oorzaken te vinden vanuit de werking van het huidige (ingang 2018) specialistische jeugdhulpstelsel, waartoe in 2019 beheersmaatregelen zijn opgenomen. De maatregelen zijn gericht op het beter sturen op verwijzingen, tariefafspraken die beter aansluiten bij de werkelijke kosten gemaakt door aanbieders en het vergroten van het kostenbewustzijn bij verwijzers naar specialistische jeugdhulp uit de gemeentelijke toegang.

In 2020 ontwikkelen we de financiële beheersbaarheid versneld en verscherpt door. Dat doen we onder meer door te gaan werken met een normbudget per zorgaanbieder, om meer te sturen op de uitgaven. Zoals hierboven ook al beschreven zien we dat voorzieningen uit voorliggende wetten (Wlz, Wmo, Kinderopvang) niet altijd worden ingezet, maar in plaats daarvan middelen uit de Jeugdwet worden gebruikt. In 2020 voeren we een bestandsanalyse uit, met als doel beter te sturen uitgaven binnen de daarvoor bedoelde wetten.

Om meer grip en inzicht krijgen op de uitvoering van de contracten, de kwaliteit van de geleverde producten, financiële uitnutting en trends (voortkomend uit gecontracteerde ondersteuning) wordt daarnaast een contractmanager Jeugd aangesteld, werkzaam voor de gemeente Diemen, Uithoorn en Ouder-Amstel.

Nieuwe inkoop per 2022

De ruimte die het huidige stelsel biedt om in te zetten wat nodig is, lijkt vooralsnog te leiden tot onnodige kostenverhoging aan de specialistische kant. Zo wordt soms meer zorg ingezet dan voorheen het geval was. Daarbij blijven de kosten toenemen. Mede gezien deze resultaten heeft de gemeente Diemen besloten aan te sluiten bij de nieuwe aanbestedingsronde van de gemeente Amsterdam, die tot betere garanties voor een financieel beheersbaar, werkend stelsel moet leiden. Dit betekent concreet een stelsel met lumpsum financiering. Dit heeft voordelen voor de zorgaanbieder: de inkomsten zijn voorspelbaar, wat het beter mogelijk maakt om te investeren in de transformatie van het sociaal domein, en de facturatie blijft achterwege, dus minder kans op fouten en minder administratieve handelingen. De voorgenomen wijziging in de manier van bekostigen, namelijk een taakgerichte bekostiging, draagt zo veel mogelijk bij aan de beheersbaarheid van kosten en het voorkomen van overschrijding. Het gemiddelde tarief per cliënt wordt losgelaten, een perverse prikkel voor zorgaanbieders om een hogere indicatie te vragen. Daarnaast worden in het nieuwe stelsel transformatiedoelen als ontzorgen, normaliseren en demedicaliseren, pijlers van de nieuwe Jeugdwet, verder doorontwikkeld. Daarbij wordt meer dan voorheen ingezet op eerder de juiste hulp op maat bieden om het beroep op dure gespecialiseerde hulp te verminderen.

Risico's

Ondanks de ontwikkelde maatregelen om de financiële beheersbaarheid beter te borgen blijven de uitgaven een financieel risico vormen. Zo blijft er sprake van een spanningsveld tussen financiële beheersbaarheid aan de ene kant en aan de andere kant de uitvoering van de Jeugdwet, doen wat nodig is en de open einde regeling. De levering van zorg staat voorop. Ook is vooraf net als bij de Wmo niet precies te voorspellen hoe groot de vraag om jeugdhulp per jaar zal zijn, en daarom ook niet of de kosten ervan binnen het budget blijven.

Coronacrisis

De coronacrisis treft ook de specialistische jeugdhulp. Hoewel de instroom binnen specialistische jeugdhulp tijdens de uitbraak en de genomen maatregelen mogelijk lager zal zijn, zijn er zorgen bij aanbieders en specialisten over de impact en schade op een langere termijn voor kwetsbare jeugdigen en gezinnen. Wanneer de benodigde zorg niet of niet optimaal kan worden ingezet, dan komen kwetsbare gezinnen in het gedrang. Bovendien verwachten we dat de onzekerheden en stress in deze gezinnen zullen leiden tot meer negatieve effecten. Ook Veilig Thuis geeft aan op termijn een negatieve ontwikkeling in te calculeren. In eerste instantie ligt de prioriteit bij aanbieders in 2020 om het hoofd boven water te houden en de crisissituaties op te kunnen vangen. De (financiële) impact op een langere termijn, in 2021 en verder, valt nog niet te overzien.

Tot slot

We houden u op de hoogte van de ontwikkelingen.